

ІННОВАЦІЙНІ НАВЧАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ В АГРАРНИХ ВУЗАХ

В статті розглянуто варіанти інноваційних навчальних технологій. Значна увага приділена використанню кейс-задач для підготовки студентів аграрних вузів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: — інновація, навчальні технології, інформаційна база, облікове забезпечення, технологічна кейс-методологія, кластерний підхід.

KEY WORDS: — innovation, educational technologies, information base, accountant supply, technological case-methodology, cluster approach.

Сьогодні соціальні вимоги до університетів — бути не тільки більш динамічними та «гнучкими», але й більш відкритими системами, а це означає, що вузам необхідно більш чітко та активно позиціонувати свій вклад в інноваційний процес та соціальний розвиток. У сукупності з наукою, суспільно-політичними інститутами, система вищої освіти є важливим фактором створення в Україні інноваційної економіки на новій технологічній основі. Ми живемо в час переходу від енергетичних епох до інформаційної, яка стане основою для всіх сфер життя на землі. Отже, принципи підготовки спеціалістів різних рівнів та напрямлень не можуть залишатися незмінними. Удосконалення системи підготовки спеціаліста залежить від організації навчального процесу та використання в ньому технологій навчання, а згідно з національною доктриною одним з пріоритетних напрямів розвитку освіти є запровадження освітніх інновацій, інформаційних технологій, а також створення індустрії сучасних засобів навчання [1].

Аналіз науково-методичної та спеціальної літератури дозволяє констатувати, що проблема освіти та набуття високого рівня професійної компетенції у майбутніх бухгалтерів не має належного висвітлення в наукових розробках. Дослідженню проблемам професійної підготовки згідно вимог Болонського процесу приділяється певна увага, зокрема: особливостям професійної підготовки бакалаврів і магістрів (З. Гуцайлюк, В. Ластовецький, Є Мних,

В. Моссаковський, С. Прилипка, А. Редько та ін.); теоретичним і методологічним основам професійної освіти (Ф. Бутинець, Г. Кірейцев, Я. Соколов, В. Палій та ін.); формуванню ключових професійних кваліфікацій (І. Житна, В. Сопко, В. Швець, та ін.).

Професійна майстерність сучасного бухгалтера залежить не тільки від знань теоретичних і методичних основ бухгалтерського обліку, аналізу, оподаткування, уміння орієнтуватися в нормативно-правовій базі, але й від знання новітніх технологій вирощування продукції рослинництва і тваринництва, їх переробки та застосування нових засобів механізації, ремонту та обслуговування техніки.

Метою статті є дослідження інноваційних навчальних технологій та особливостей їх впровадження в аграрних вузах.

Інновація сьогодні розглядається як продукт виключно наукового дослідження або технології. Результат інноваційної діяльності залежить від організаційних, соціальних, економічних та інших чинників. Таким чином, природа інновації змінюється, власно як і сама економіка, претендуючи на статус економіки знань.

У квітні 2004 року в Бельгії пройшов науковий форум з проблем науково-дослідницької та інноваційної діяльності в університетах. Більш як 1000 учасників визначили перспективи розвитку науки та інноваційної діяльності в Європі на 15 років. У майбутньому для держави та особистості все буде вирішувати рівень навчання, об'єм та ступінь використання отриманих знань. Об'єктивні причини, які впливають на сферу навчання в цілому та на ситуацію у вищій школі, наведені на рис. 1.

Рис. 1. Чинники, які впливають на інноваційний процес

Перераховані реалії сучасного життя вимагають розвитку інноваційного процесу у сфері вищої освіти. Особливого значення надається проблемі міждисциплінарності. Перехід від енергетичної епохи до інформаційної також ставить свої вимоги. Отже, принципи підготовки спеціалістів різних рівнів та напрямків не можуть бути незмінними. Сучасні системи підготовки спеціалістів залежать від організації навчального процесу та використання в ньому технологій навчання [3].

Якість підготовки досягається, як правило, через збільшення кількості інформації, але дійсність настійно вимагає раціоналізувати процес навчання, тобто будувати пізнавальний процес з виділенням тільки важливих, суттєвих знань та вмінь для підготовки конкретного спеціаліста. Практика об'єктивно вимагає зробити головною фігурою навчального процесу конкретного навчаючого. Але тоді процес професійної підготовки спеціалістів повинен стати персоналізованим.

Таким чином, існує очевидна проблема невідповідності між вимогами, які пред'являються до спеціаліста, та навчальної технології конкретного навчального закладу. Це в свою чергу потребує корегування інформаційного поля та інформаційних потоків даного поля, які направлені на підвищення продуктивності навчальної технології.

Навчальна технологія — це сукупність засобів, форм та методів навчання, які направлені на формування необхідних знань, умінь та уявлень по відповідній спеціальності. Інноваційне навчання в цілому — це не якась визначена навчальна технологія, а принцип адекватного використання знову відкритих потенційних можливостей елементів системи навчального процесу. Інноваційний підхід у навчальному процесі визначається не через використання якоїсь моделі, а через здатність проектувати та модулювати необхідний вузу навчальний процес з використанням різних навчальних технологій. Найпоширеніші варіанти інноваційного навчання приведені на рис. 2 [2].

1. Контекстне навчання — інтеграція різних видів діяльності студентів: навчальної, наукової, практичної. Створення умов, які максимально наближені до реальних. Даному методу значну увагу приділяється в Таврійському державному агротехнологічному університеті (ТДАТУ). Дана інноваційна модель навчання має кластерний підхід в організації технологічного кейс-методу (ТКМ). Кластер — це об'єднання факультетів, кафедр, пов'язаних між собою одним головним завданням. Таке об'єднання дозволяє отримати найбільший ефект у навчальному процесі ВНЗ та, в

свою чергу, організовує формування технологічних кейсів і їх каталогів у трьох площинах (рис. 3). Технологічний кейс — це ситуація прийняття рішення щодо застосування тієї чи іншої прогресивної технології.

Рис. 2. Варіанти інноваційної моделі навчання

Рис. 3. Кластерний підхід в організації ТКМ у ТДАТУ

Саме головне, дана модель навчання прискорює впровадження власних наукових досліджень нашого університету. Це у свою чергу спонукає до створення нових інтегруючих дисциплін

(рис. 4). В якості підтвердження можна навести світовий приклад компанії «Philips», де низка технічних питань вирішується на стиках «Наноелектроніки», «Мікроелектроніки», «Нанотехнології», «Оптотехнології», «Біотехнології» [4, 5].

Рис. 4. Інтегруюча навчальна дисципліна

На базі розробок науково-дослідних інститутів: механізації землеробства півдня України та агротехнології і екології кафедру «Облік і аудит» розроблена дисципліна «Облік і аудит екологічної діяльності в АПВ». Саме спеціальності економічного напрямку визначають еколого-економічну ефективність даних наукових розробок.

2. Імітаційне навчання — використання ігрових імітаційних форм навчання. Побудова та правила ділової гри відображають логіку практичної діяльності, і саме тому являються ефективним засобом засвоєння знань, формування умінь та особистості майбутнього спеціаліста. Кафедрою «Облік і аудит» ТДАТУ розроблений збірник ділових ігор у бухгалтерському обліку. Сценарій та ролева структура учасників гри приведена на рис. 5.

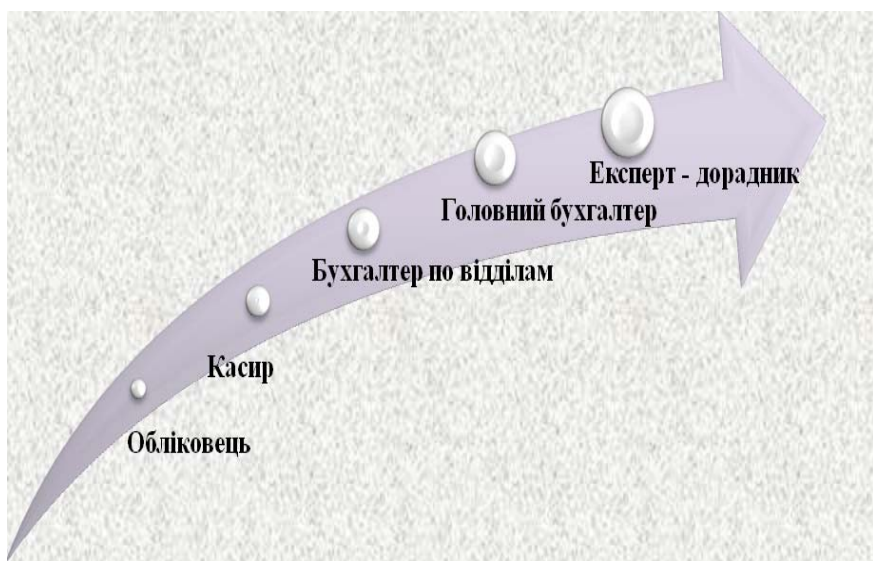

Рис. 5. Ролева структура учасників гри

Даний варіант гри передбачає, що учасниками гри можуть бути студенти всіх курсів спеціальності «Облік і аудит», а згідно пройденого матеріалу з облікових дисциплін розподіляються ролі. Ініціаторами гри завжди виступають старші курси.

3. Проблемне навчання — ініціативний самостійний пошук (студентами) знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу.

4. При модульному навчанні зміст навчального матеріалу жорстко структурований у цілях його максимально повного освоєння та обов'язково супроводжується блоками вправ та контролю по кожному фрагменту. Кафедра обліку та аудиту Таврійського державного агротехнологічного університету є ініціатором розробки навчального модулю по рішенню кейс-задач «Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах». Навчальний модуль є комплексним методичним матеріалом і складається з трьох частин (рис. 6):

- навчальний посібник по рішенню кейс-задач для навчання практичному бухгалтерському обліку;
- посібник по викладанню кейс-задач;
- комп'ютерна навчальна програма по бухгалтерському обліку, яка розроблена на основі мультимедійних технологій.

Рис. 6. Складові навчального модулю

Навчальний посібник по рішеннях кейс-задач включає завдання і методичні вказівки по їх виконанню. А також містить блок вихідної інформації з заповненими формами документів та блок робочих документів для виконання завдань. У кожному блоці документи зібрані по 12 частинам обліку. Тринадцята частина відведена складанню звітності.

5. Повне засвоєння знань — розробка варіантів досягнення навчальних результатів. Крім тестового контролю кафедра здійснює підсумковий контроль за допомогою кросвордів по всім обліковим дисциплінам, на які маємо авторські права. Переваги даного контролю наведені на рис. 7.

6. Дистанційне навчання — кореспондентське навчання із застосуванням усіх форм навчання на відстані від навчального закладу. Дистанційна освіта пов'язана з побудовою нової освітньої технології, яка передбачає застосування нових засобів навчання, а саме, комп'ютерів, інформаційних мереж, глобальної системи Інтернет та необхідних умінь, навичок та компетентності для її використання. В нашому університеті розпочався та розвивається процес впровадження дистанційної форми у навча-

льний процес. Маємо значні успіхи, але й невдачі нас не оминули. Викладачі занепокоєнні втратою авторських прав, збільшенням навантаження, відсутністю досвіду роботи у віртуальному середовищі.

Рис. 7. Сильні сторони підсумкового контролю за допомогою кросвордів

Ми зараз живемо в період переходу від енергетичної епохи до інформаційної, тому принципи підготовки спеціалістів різних рівнів та напрямлень не можуть бути незмінними. Вдосконалення системи підготовки спеціалістів залежать від навчального процесу та технології навчання, яка в ньому використовується.

Література

1. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» // Відомості Верховної Ради (ВВР). — 2003. — № 13.
2. Ігнатенко М. Сучасні освітні технології // Математика в шк. — 2003. — № 4. — С. 2—6.
3. Лем С. Сумма технологий. Terra Fantastical. / С. Лем. — М., 2002, — 669 с.
4. Панфилова А. П. Полное руководство по кейс-технологиям / А. П. Панфилова, Л. А. Громова. — СПб.: Питер, 2004. — 240 с.
5. Сидоренко О. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / О. Сидоренко, В. Чуба. — К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. — 256 с.

Стаття надійшла до редакції 10.06.2009